

Het begin van een onafhankelijke Griekse staat¹

(Het verhaal achter de Griekse herdenkingszegels van 1930)²

Door Frans van Limpt

Toen in 1821 de Griekse opstand losbarstte, was dat niet het resultaat van een weldoordachte strategie, maar veeleer van een reeks elkaar versterkende gebeurtenissen. De onderdanen van het Ottomaanse Rijk werden over het algemeen met rust gelaten, zolang zij maar hun belastingen voldeden en niet in opstand kwamen: anders kende de overheid geen medelijden en volgde meedogenloze repressie.

Maar het Rijk kende ook enkele mankementen: vanwege de uitgestrektheid werden in de buitengebieden veel hoge functies bekleed door Grieken, Serviërs, Albanezen etc.

Velen van deze bestuurders hadden in de loop der tijd van de gelegenheid gebruik gemaakt om "hun eigen zaak" te beginnen, vaak met behulp van eigen legertjes, en trokken zich steeds minder aan van het centrale gezag. Voeg daarbij de revolutionaire wind van verandering ("change"), die over Europa trok en die ook bij de Griekse intelligentsia een soort van nationaal gevoel opwekte. De succesvolle zakenman Rhigas Fereos (fig.1) (uit Veria in het Pelion-gebied) had in dit opzicht een vooruitziende, welhaast profetische blik. Hij verzette zich niet zozeer tegen de Turken, als wel tegen het door en door corrupte Ottomaanse bestuur. Zijn visie was een multi-etnische staat, waarin iedereen, ongeacht rang, stand of zelfs geloof, gelijk zou zijn. Praktisch ingesteld als hij was, koos hij voor één uniforme taal: Grieks, maar dan wel het simpele Grieks van alledag, het tegenwoordige "dimotiki".

In 1797 werd hij door een Griek verraden aan de Oostenrijkse politie, die hem na verhoor uitleverde aan de Turken. In 1798 werd hij met enkele aanhangers terechtgesteld. Maar het revolutionaire vuur bleef smeulen. In Epirus en de Peloponnesos bestonden al langer gewapende bendes in een min of meer los verband, enerzijds in dienst van de pasja, anderzijds als "kleften" die dus voor eigen rekening te werk gingen. Het woord kleft betekent namelijk dief. In onze taal kennen wij het woord "geus", dat oorspronkelijk bedelaar, schooier betekent, voor hetzelfde soort lieden. En deze kleften leenden zich maar al te graag voor versterking van de openbare orde ten eigen nutte.

De Philiki Etairia

Onder deze naam werd in 1814 een geheim genootschap opgericht (fig.2). Dit Genootschap van Vrienden, zoals de vertaling luidt, streefde naar herstel van het oude Griekenland en/of het Byzantijnse Rijk. Niet toevallig vond de oprichting plaats buiten Griekenland en wel in Odessa aan de Zwarte Zee. Er bevonden zich namelijk grote Griekse gemeenschappen in het buitenland, in steden als Marseille en Genève, Venetië, Moskou en zo ook Odessa. Velen van hen

waren handelaren en scheepsmagnaten, die zich om praktische redenen in het buitenland hadden gevestigd: daar vielen ze niet onder de Osmaanse wetten, én ze betaalden veel minder

¹ Oorspronkelijk verschenen in twee delen in Hermes, Tijdschrift van de Postzegelvereniging Griekenland, nr.143 (augustus 2009), pag.5-10 en nr.144 (oktober 2009), pag.10-13;

² Hellas 491-508, aangevuld met enkele andere illustraties.

tolgelden. Vaak waren ze hoog opgeleid en stonden ze ter plaatse in hoog aanzien. En door hun intensieve contacten waren ze bijzonder goed op de hoogte van datgene wat zich in de rest van Europa afspeelde.

De slogan van de beweging was "De bevrijding van het moederland". Maar hoe groot dat moederland was, en wie daar wel of niet woonde en thuishoorde, daar hadden ze vooralsnog geen flauw idee van. Gezien echter hun opleiding, bewezen capaciteiten en enthousiasme zetten zij binnen de kortste tijd een efficiënte organisatie op, die uit het hele rijk belangstellenden trok: Grieken, Roemenen, Russen, Serven, Albanezen en zelfs enkele ontevreden Turken!

Hun eerste voorzitter werd Alexandros Ypsilantis (fig.3), een Griek uit een vooraanstaande familie, die een hoge functie had in het Russische leger.

Overigens was niet iedereen even blij met deze revolutionaire oprispingen. Zowel intern als extern leefden nogal wat bezwaren. Extern waren het vooral Engeland, Frankrijk, Oostenrijk en Rusland, die, na de Franse Revolutie (1789), het tijdperk Napoleon, en het Weense congres (1815), genoeg hadden van alle commotie en verandering,

en rust wensten. In Griekenland zelf waren ook enkele groepen tegen de revolutie. De krijgsheren met hun eigen bendes zagen hun handel in gevaar komen als dit alles op een ordelijke staat zou uitdraaien, waarin voor hun praktijken geen plaats meer zou zijn. De Griekse ambtenaren in Turkse dienst zagen het eveneens somber in om redenen die maar al te begrijpelijk waren. Maar bovenal vreesde de Griekse orthodoxe kerk voor haar privileges en uiteraard voor de gevaren die haar gelovigen in Turks gebied bedreigden. Opmerkelijk in dit verband was de reactie van Patriarch Gregorios V (fig.4), die zich fel uitliet tegen revolutionaire ideeën en acties, en zelfs dreigde met excommunicatie van al degenen die zich zouden inlaten met de revolutionairen.

De opstand breekt uit

Een andere, zij het onbedoelde, hoofdspeler in de ontwikkelingen was Ali Pasha, de "Leeuw van Ioannina" (fig.5). Hij was in 1780 door de sultan aangesteld om Epirus en Zuid-Albanië te besturen. Hij sprak nauwelijks Turks, maar des te beter Grieks en zijn moedertaal Albanees. En in de loop van de jaren had hij een eigen koninkrijkje gebouwd, dat hij met alle mogelijke middelen beschermde, zelfs tegen de Turken. Hij was zelfs zo sluw geweest om zijn zonen delen van de Peloponnesos te laten controleren (de zogenaamde

voorwaartse verdediging!). Dit alles bracht de Griekse vrijheidsstrijders ertoe om contact met hem op te nemen en gemene zaak te maken; en maar al te graag hapte Ali toe: hij was onmiddellijk bereid, uiteraard tegen zeer schappelijke voorwaarden, de nieuwe Griekse staat te gaan besturen. Maar dit ging de Grieken toch iets te ver. Toen de sultan, Mahmoed II, hier lucht van kreeg, volgde in 1820 een vriendelijk verzoek aan Ali Pasha om eens "ten paleize in Istanbul bij te komen praten". Dat leek Ali echter niet zo'n goed idee en hij bereidde zich voor op een gewapende confrontatie. De sultan had namelijk al een opvolger voor de rebelse Ali op pad gestuurd met een leger van 20.000 man om Ioannina in te gaan nemen.

De Grieken maakten van deze interne ruzie maar al te graag gebruik om het vuurtje nog wat op te stoken: vanuit de gedachte dat de sultan nu toch geen tijd voor hen zou hebben, hees

Germanos, bisschop van Patras, op 25 maart 1821 de revolutionaire vlag boven het Lavra klooster bij Kalavrita (fig.6). Dat was het sein voor de algehele

opstand, en heel toepasselijk leverde hij daarmee de eerste Nationale Feestdag voor de latere Griekse staat.

De eerste schoten werden gelost door de Manioten uit de zuidelijke Peloponnesos die onder leiding van Petrobey Mavromichalis (fig.7) de Turkse garnizoenen in Monemvasia, Kalamata en Navarino aanvielen.

De uitnodiging van de sultan aan de plaatselijke bestuurders om een "conferentie naar aanleiding van de gebeurtenissen" bij te wonen in Istanbul, werd door de meesten wijselijk afgewezen: ze sloten zich aan bij de opstand!

De wraak van de sultan kwam snel en, zoals altijd, meedogenloos. Op Paaszondag 1821 liet hij Gregorios V, patriarch van Constantinopel, aan de poort van zijn eigen kerk, de Agia Sophia, ophangen, ofschoon Gregorios de opstand veroordeeld had en de revolutionairen met excommunicatie gestraft had. De redenering van de sultan was altijd al geweest dat de herder als eerste verantwoordelijk is voor het wangedrag van de kudde! De eerste echte veldslag, nog wel bij Thermopylae, op 22 april 1821 kostte Athanasios Diakos (fig.8) als eerste het leven: de 700 Grieken waren kansloos tegen 18.000 Turken.

Terzelfdertijd was Alexandros Ypsilantis met een leger goedwillende, maar niet bijster ervaren manschappen de Russisch-Turkse grens overgestoken. Zij waren echter niet opgewassen tegen de goed getrainde troepen van de sultan: in juni 1821 werden zij in een paar uur tijd bij Dragatsani in de pan gehakt. Er zouden nog vele nederlagen volgen.

Maar als de sultan gedacht had dat daarmee de kous af was, had hij het gruwelijk mis: dit was nog maar het begin van een dramatische wederzijdse afrekening. In navolging van de stap van de sultan werden in het Turkse gebied honderden Griekse prominenten vermoord. De Griekse reactie was dat, naarmate de opstandelingen op de Peloponnesos meer terrein veroverden, daarbij ook steeds meer Turkse soldaten én burgers omgebracht werden. Dat leidde weer tot

Turkse slachtingen op Rhodos, Kos en Cyprus en bovenal op Chios dat bijna geheel werd uitgemoord. Het was met name deze slachting die een golf van afschuw en verontwaardiging over Europa deed gaan: de publieke opinie was duidelijk aan de kant van de Grieken, hun regeringen deden (nog) niets.

Een van de weinige lichtpuntjes was dat in 1822 kapitein Konstantinos Kanaris (fig.9) de Turkse admiraal Kara Ali met schip en al naar de zeebodem joeg. (over de strijd op zee meer in een volgende paragraaf). Intussen waren de Turken ook de belegering begonnen van Mesolonghi en die zou tot 1826 voortduren; het was deze uitputtingsslag waarover Byron berichtte: uitzonderlijke moed, weezinwekkende wreedheid.

Hier ook vond "de edele kleft" Markos Botsaris de dood (fig.10), toen hij een nachtelijke uitval deed op de Albanese huurlingen van de Turken; men is het er nog steeds niet over eens, of hier

sprake was van een misverstand of van verraad; de onderlinge verhoudingen tussen de verschillende kleftenleiders waren niet altijd even vriendschappelijk!

De Filhellenen

Veel westerse intellectuelen waren filhellenen, d.w.z. ze hadden de klassieke auteurs bestudeerd en zij koesterden een idealistisch, romantisch beeld van het in hun ogen ideale Griekenland. Daar woonden nog de onbedorven nazaten van de oude Grieken met hun eigen normen, waarden en gewoonten, die zij tegen alle verdrukking in nog steeds koesterden. Deze filhellenen hielden geldinzamelingen en trokken in veel gevallen zelf naar Griekenland om de helpende hand te bieden. Het moet dan ook nogal eens een culturele schok zijn geweest, toen zij oog in oog kwamen te staan met deze ruwe, ongedisciplineerde opstandelingen, die vooral oog hadden voor hun eigen belang en dus voortdurend met elkaar overhooplagen. Anderzijds moeten ook de Grieken zich uitermate verbaasd hebben over die deftige, opgedofte en welbespraakte hulptroepen die uit de West-Europese landen en zelfs Amerika hun bijstand kwamen aanbieden.

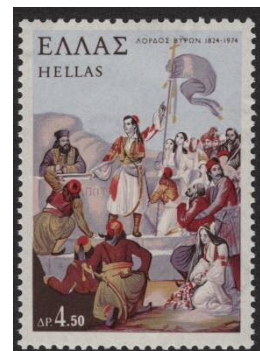

De bekendste onder de filhellenen was ongetwijfeld Lord George Gordon Noël Byron (fig.11). Deze Engelse dichter, dandy en romanticus kwam in januari 1824 aan in Mesolonghi (fig.12 & 13) met koffers vol schitterende uniformen, negen bedienden en zijn lijfarts (de Nederlander Dr. Julius van Millingen). Hij werd echter

al spoedig ziek en stierf op 19 april van hetzelfde jaar tijdens het beleg van Mesolonghi, zonder dat hij een directe bijdrage had kunnen leveren aan de Griekse zaak. Zijn roem heeft hij vooral te danken aan het feit dat hij door zijn gedichten, brieven, notities en allerlei acties Europa attent maakte op het Griekse drama. En uiteraard omdat hij volledig voldeed aan de eisen die de periode van de romantiek aan de mens stelde: jong, rijk, opzichtig in doen en laten, en een dramatisch einde. Geen wonder dat "Lordos Vyron" op tal van plaatsen in Griekenland geëerd is met standbeelden, pleinen en straten, parken en.... postzegels.

Overigens blijkt, vooral uit zijn dagboek en andere geschriften, dat hij in werkelijkheid bijzonder heldere gedachten koesterde over de toestand die hij aantrof: hij had een gruwelijke hekel aan de onderlinge Griekse twisten en afrekeningen en was ervan overtuigd dat de Grieken eerst hun interne problemen moesten oplossen voor ze ook maar enige hulp van buitenaf konden verwachten. Hij verfoeide hun eindeloos geruzie als het om het bekleden van hoge functies ging, en bovenal hun incompetentie, geldzucht, en wreedheid ten opzichte van tegenstanders. Zoals hij bij gelegenheid eens zuchtend opmerkte: "Ik heb een mateloze bewondering voor Griekenland maar ik haat de Grieken"!

De Grieken ter zee

Gezien de geografische omstandigheden had Griekenland baat bij een behoorlijke vloot. Daarom kwam het bijzonder goed uit dat de eilanden zich voor het merendeel bij de opstand hadden aangesloten. Nu waren handel en vervoer over zee voornamelijk in handen van Grieken en Albanezen. En zij beschikten over zo'n 600 koopvaardischepen. De meesten werden geleverd door de eilandjes Psara (tegenwoordig nog zo'n 400 inwoners!), Spetses en Hydra (in 1821 27000, nu 3800 inwoners). Een bijkomend voordeel was dat deze schepen vaak van

kanonnen voorzien waren: in die tijd was dat gewoon onderdeel van de noodzakelijke uitrusting: piraterij is nu eenmaal van alle tijden: het gaat al tot Homerus terug. Dit alles vormde voor de sultan een groot probleem: de weg over zee dreigde afgesloten te worden. En vervoer van troepen en proviand over land leverde te veel vertraging op door de lange omweg en door het risico van aanvallen in vijandig gebied.

De meest legendarische kapitein was ongetwijfeld Bouboulina (fig.14). Eigenlijk heette zij Laskarina Pinotzis, maar zij had de naam van haar tweede man aangenomen. Zowel haar eerste als

Turkse piraten. Zodoende werd zij de erfgename van scheepswerven en een handelsvloot. Toen in 1821 de vrijheidsoorlog uitbrak, liet zij op eigen kosten haar schepen ombouwen tot oorlogsschepen; zelf voerde zij het bevel over de Agamemnon, zoals zij ook deed tijdens de belegering en bevrijding van Nauplion (1822). (Inmiddels was ze de geliefde geworden van de kleft Theodoros Kolokotronis (fig.15), van wiens familie bekend was dat nog nooit iemand op natuurlijke wijze gestorven was!).

Financieel geruïneerd keerde zij in 1824 terug naar Spetses, waar zij in 1825 vermoord werd door de vader van een meisje dat door haar zoon geschaakt was. Haar avontuurlijke leven stond later model voor allerlei romantische legendevorming.

In datzelfde jaar joeg Andreas Miaoulis (fig.16) uit Hydra met 40 schepen de Turken op de vlucht, maar die laatsten zochten hun toevlucht bij Ibrahim pasja in Egypte (fig.17), die zojuist zijn vloot gemoderniseerd had, o.a. met behulp

van Franse officieren en ingenieurs. Uiteraard bood Ibrahim zijn diensten aan, maar voor wat hoort wat: in ruil voor bijstand wilde hij graag de zeggenschap over Kreta: én dat zijn zoon gouverneur van de Peloponnesos zou worden. De sultan zag de redelijkheid daarvan in en stemde toe. De Egyptische vloot voer uit. Ze maakten korte metten met de Griekse koopvaarders en landden in januari op de Peloponnesos.

De guerrilla tactieken die de Grieken altijd toepasten, hadden nu echter geen succes tegen de westers getrainde soldaten van het Egyptische leger. Bovendien rukten de Turken in het noorden verder op en de toestand dreigde hopeloos te worden. Op 10 april 1826 viel

Mesolonghi na een dramatische uitbraakpoging van de Grieken (fig.18), van wie slechts 1.800 van de 9.000 het er levend van af brachten.

Verbitterd door het tragische einde van de plaats en door de Turkse wreedheden verzamelde de kleft Jorgos Karaïskakis (fig.19) een bende wrekers om zich heen en vermoordde in blinde woede 1.500 Turken in de buurt van Arachova. Naast de plaatselijke kerk richtte hij een piramide op van hun schedels.

Op 6 mei van het jaar daarop sneuvelde hij, toen de Akropolis van Athene door de Turken heroverd werd.

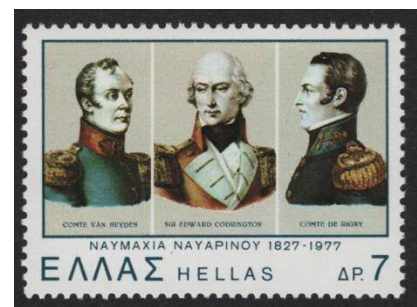
Er was één troost voor de Grieken: in het buitenland was een andere wind gaan waaien. In Rusland was Alexander V in december 1825 overleden. Hij werd opgevolgd door zijn broer Nicholaas I (fig.20) die in tegenstelling tot de overledene zeer filhelleens was, ook uit eigenbelang: hij droomde dezelfde droom die Catharina de Grote eens koesterde: herstel van het oude Byzantijnse Rijk met Constantinopel als hoofdstad van de orthodoxie, met Rusland als baas en Griekenland als onderdaan! Nicholaas was dus voor ingrijpen. Nu hadden de Grieken al in 1824 de Britse regering om interventie gevraagd maar die had daar toen, om eigen redenen, afwijzend op gereageerd. Nu was de situatie anders. De Fransen waren ook voor en zodoende kwamen ze na eindeloze voorbesprekingen en voorbehouden op 6 juli 1827 in Londen tot overeenstemming. Let wel: De Oostenrijkers waren tegen elke vorm van bemiddeling of ingrijpen en deden dus niet mee. En de Grieken werden als eerste belanghebbenden niet bij de besprekingen uitgenodigd!

Het verdrag behelsde een wapenstilstand, gevolgd door bemiddeling. Doel was een autonome Griekse staat binnen het Ottomaanse Rijk. Het verdrag werd aangevuld met sancties als de strijdende partijen bemiddeling afwezen. Het stuk had duidelijk een pro-Griekse inslag. Zo werd bij een Turkse weigering gedreigd om consuls naar Griekenland te sturen: feitelijk een *de facto* erkenning! Bovendien zaten de instructies voor de ambassadeurs vol tegenstrijdigheden. De Grieken die de wapenstilstand onmiddellijk accepteerden, mochten de strijd te land en ter zee voortzetten; de Turken die bemiddeling afwezen, werd dat niet toegestaan. Een geallieerde vloot moest erop toezien dat partijen zich aan het verdrag hielden, "without taking part in the hostilities between the contending parties"! En Sir Edward Codrington had van de Britse consul in Istanbul te horen gekregen dat hij niet "in a hostile spirit" moest handelen, maar wel zijn orders zo nodig "by cannon shot" moest afdwingen!

De slag bij Navarino

Op 8 september 1827 was een Turks-Egyptische vloot voor anker gegaan in de baai van Navarino. De geallieerde vloot kreeg opdracht daarheen koers te zetten en de zaak bijzonder goed in de gaten te houden. Zij stond onder algehele leiding van de Brit Sir Edward Codrington, met als viceadmiraals de Rigny voor het Franse aandeel en de Drentse baron Lodewijk van Heiden voor het Russische (fig.21). Letellier, de voornaamste Franse adviseur in Egyptische dienst, had de Ottomaanse vloot in de vorm van een hoefijzer drie rijen dik

in de smalle baai geparkeerd. Op 12 september arriveerde Codrington als eerste in de buurt, op 20 september de Rigny en een dag later van Heiden. Op 27 oktober zeilde het vlaggenschip van Codrington de baai binnen, gevolgd door de anderen. Zij gingen, vanwege gebrek aan ruimte, tussen de vijandelijke schepen voor anker. De spanning was om te snijden. Het verzoek van kapitein Fellowes van het fregat Darthmouth aan een vlakbij hem gelegen Turks fregat om wat op te schuiven, liep uit op wederzijds gescheld, bedreigingen, geweerschoten en tenslotte

kanonnengebulder. De hel brak los (fig.22). De slag, die rond drie uur in de namiddag begonnen was, eindigde om ongeveer zeven uur in een bijna totale vernietiging van de Turks-Egyptische vloot. Driekwart van haar schepen was naar de kelder gejaagd, het aantal doden en gewonden is nooit bekend gemaakt maar wordt geschat op ongeveer 7.000. De geallieerden verloren 177 soldaten en bleven met 520 gewonden achter.

Nu deed zich het bizarre feit voor dat Engeland en Frankrijk niet zo erg blij waren met deze oplossing: ze hadden immers de vloot van een bevriende natie naar de zeebodem geholpen! En dat was nooit de bedoeling geweest. De Engelse koning sprak van een "untoward event" (ongelukkige gebeurtenis), Codrington werd teruggeroepen en kreeg een onderscheiding, de Fransen verklaarden dat dit niet voor herhaling vatbaar was, alleen voor de Russen was dit een prima reden om ook te land ten strijde te trekken, na eerst van Heiden met eerbewijzen overladen te hebben.

De Engelsen en Fransen maakten van deze Russisch-Turkse oorlog gebruik om snel een akkoord te sluiten met Ibrahim Ali Pasja, die vervolgens zijn troepen uit de Peloponnesos terugtrok. Dat gebeurde in de winter van 1828-1829 onder toezicht oog van een Frans expeditiekorps.

In juni 1829 braken de Russen door de Turkse verdedigingslijnen heen en rukten op naar Istanbul. De sultan deed in paniek een beroep op bemiddeling door Engeland en Frankrijk! Er kwam een wapenstilstand en op 3 februari 1830 werd met de Turken een nieuw Verdrag van Londen gesloten. Het kwam in grote lijnen met het vorige overeen: Griekenland zou onafhankelijk worden onder een koning, maar als vazalstaat in het Ottomaanse Rijk blijven, en dus een schatting blijven betalen. Het grondgebied zou beperkt blijven tot de Peloponnesos en het Griekse vasteland ten zuiden van de lijn Artavolos. Alles boven die grens zou Ottomaans blijven (fig.23).

En hoe het verder ging.....

Al vóór het Verdrag van Londen hadden de Griekse vrijheidsstrijders meermalen geprobeerd een overeenkomst te bereiken, maar dat was telkens door onderling wantrouwen en ruzies op niets uitgelopen. Het was ook niet zo eenvoudig want feitelijk waren er twee partijen die elkaar min of meer naar het leven stonden. Enerzijds de Grieken uit de diaspora en de filhellenen, die nog steeds droomden van het Griekenland van weleer, maar wel een paar moderne eisen stelden: een geschreven grondwet, een seculiere staat, een gecodificeerd justitieel systeem, en één nationaal leger. Anderzijds de kleften die de anderen maar een stelletje bemoeizuchtige

buitenlanders vonden, en die meer pragmatische doelen nastreefden. In 1823 hadden ze al eens een "landdag" georganiseerd in Astros, 30 km. van Argos, maar die was in bijna slaande ruzie tussen de clanleiders Theodoros Kolokotronis en Pedrobey Mavromichalis uiteengespat. Over één punt waren ze het wel eens: Prins Alexandros Mavrokordatos, sinds 1822 voorzitter van het nationale parlement, moest de nieuwe president worden, maar deze bedankte vriendelijk doch beslist voor de eer en nam voor alle veiligheid de benen naar Hydra. De rijkste reder van dit eiland, Lazaros Koundouriotis (fig.24), bood, zoals hij al vaker voorheen gedaan had, zijn bemiddeling aan maar dat haalde niets uit.

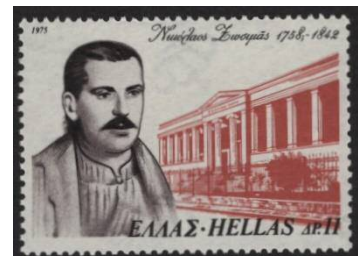
In de lente van 1827 leek echter de zon door te breken: de Grieken hadden een nieuwe grondwet aangenomen die nogal verschilde van dat wat de drie grootmachten voor hen in petto hadden, nl. geen koning maar een president die voor zeven jaar gekozen zou worden, geassisteerd door een kamer van afgevaardigden.

Ze zochten Johannis Kapodistrias (fig.25) aan om hun eerste president te worden. Hij was actief geweest op het congres van Wenen, had gefungeerd als minister van buitenlandse zaken voor Rusland, en was minister geweest van de "Republiek van de zeven (Ionische) eilanden". Hij arriveerde in januari 1828 in Nauplion. Dat had in 1822 met succes weerstand geboden aan de Turken, was daarna ook nooit meer prijsgegeven en leek dus een veilige basis.

Kapodistrias was ondanks al zijn capaciteiten een diplomaat met autoritaire trekjes, was verdacht bij Engelsen en Fransen vanwege zijn voormalige werkgever, en was absoluut niet geliefd bij de kleften, om begrijpelijke redenen! Toen hij dan ook, in een poging om een centraal gezag te vestigen, de al te eigengereide Pedrobey Mavromichalis gevangen liet zetten, tekende hij zijn eigen doodvonnis. Op 9 oktober 1831 ging hij, ondanks alle waarschuwingen, alleen naar de vroegmis. Daar werd hij opgewacht door de gebroeders Konstantinos en Jorgos Mavromichalis die hem eerst vriendelijk groetten en hem vervolgens mordsdood schoten. Konstantinos werd ter plaatse gelynch, zijn broer werd meteen gearresteerd, berecht en terechtgesteld. De burgeroorlog die op de moord volgde, duurde tot 1834 en is door de meeste historici beschreven als "the longest and most damaging of any yet known in Greece". De grootmachten riepen op tot vrede en eenheid maar haalden intussen, cynisch genoeg, alles uit de kast om hun eigen belangen en invloed veilig te stellen. Het bloedbad eindigde pas, toen Russen, Fransen en Britten gezamenlijk besloten om Griekenland een koning toe te wijzen in de persoon van Otto, zoon van de filhelleense koning Ludwig van Beieren. Hij zou het blijvende belang van de grootmachten (moeten) garanderen. De tijd zou het leren!

Er komen in de 1930-serie nog twee helden voor maar dan in een andere categorie, nl. *cultuur en letteren*. Adamantios Korais (1748-1833) (fig.26). Hij werd geboren in Smyrna, bezocht aldaar de Evangelische school maar kreeg les in Latijn en westerse talen van de predikant van het Nederlandse consulaat, Bernard Keun. Hij zette zijn studie voort in Amsterdam (1772-1779), hoewel zijn vader hem daarnaartoe had gestuurd als vertegenwoordiger van diens handelshuis. Hij ging medicijnen studeren in Montpellier, behaalde een doctorstitel, en vertrok toen naar Parijs, waar hij de rest van zijn leven zou wijden aan het vertalen en uitgeven van oud-Griekse auteurs en de uitgave van een 17-delige Helleense Bibliotheek. De boeken werden gratis aan scholen ter beschikking gesteld. De kosten werden gedragen door weldoeners, de broers Zosimas (fig.27). Anders dan de andere Balkanstaten hebben de Grieken namelijk door de eeuwen heen hun taal en literatuur gekoesterd en verbreid. Ze stuurden studenten naar het buitenland en ze bezaten drukkerijen en uitgeverijen in Padua, Venetië, Parijs en Wenen.

De reacties waren overweldigend: Korais werd overstelpt met vragen en verzoeken om nieuwe scholen te openen, om kinderen uit slavernij te bevrijden, om adviezen bij het bevrachten van oorlogsschepen etc.etc. En op alle vragen stuurde hij vanuit zijn armoedige kamertje antwoord,

goede raad en bescherming de wereld in. Volkomen terecht werd hij later "Grote leermeester van het volk" genoemd.

Dionysios Solomos (1798-1857) (fig.28) werd geboren op Zakynthos (Zante) uit een door de Venetianen geadelde familie. Hij werd al op jonge leeftijd naar Italië gestuurd om er te studeren. Terug in Zakynthos zou hij een Italiaanstalig dichter geworden zijn, als niet Spyridon Trikoupis, staatsman, schrijver en redenaar hem als literair talent ontdekt had. Trikoupis spoorde hem aan in het Grieks, en dan het "dimotiki", te gaan schrijven. Na enkele kleinere gedichten schreef Solomos in 1823 de beroemde "Hymne aan de Vrijheid" in 148 strofen! Het succes was enorm en in 1828 schreef de componist Mantzaros (fig.29) er de melodie bij. In 1864 werd zij officieel erkend als het Volkslied van Griekenland. De invloed van Solomos is zo groot geweest dat hij als hoofd beschouwd werd van een hele generatie schrijvers/dichters na hem.

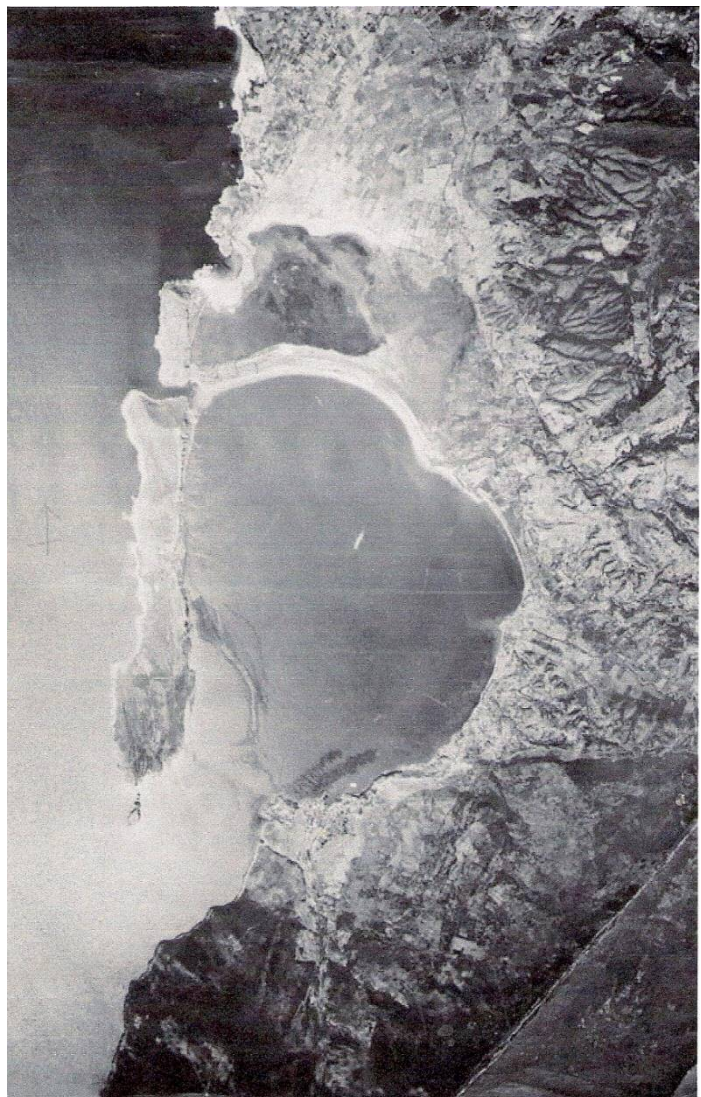

Met dank aan Frans Bruna voor enkele bijzondere tijdsdocumenten

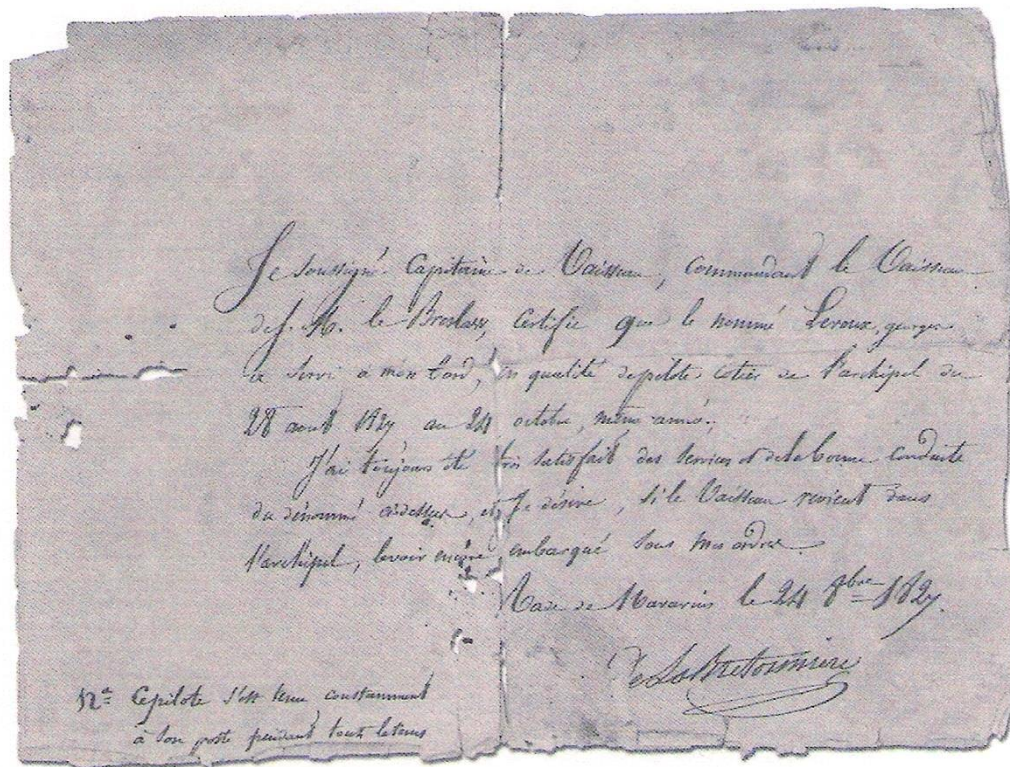
Literatuur:

- Misha Glenny: The Balkans
- Scholte's Griekenland, Kosmos Reisboeken
- Capitoool Reisgidsen, Griekse Eilanden
- Prof. Dr S. Antoniadis: Het Nieuw-Griekse Leerboek
- Internet: meerdere sites

De baai van Navarino, foto vanuit de ruimte

Toegift: een getuigschrift, opgesteld kort na de slag bij Navarino³

Ondergetekende, kapitein, bevelhebber van het oorlogsschip Le Breslau, bevestigt dat George Levoux dienst deed op een schip in de functie van kustloods van de archipel van 28-08-1827 tot 24 oktober van hetzelfde jaar.

Ik was in heel die periode zeer ingenomen met de dienstuitvoering en het goede gedrag van bovenvermelde, en wens – in geval het schip terugkeert in de archipel – hem weer te zien onder mijn bevel.

Voor anker bij Navarino, 24 oktober (8vriou !) 1827, De la Bretonnière.

³ Uit: A. Galinos, "L'armée de Morée (French expeditionary Corps in Morea)" in Philotelia 651 (2008), pag.198